

בבית המשפט המחוזי בירושלים

בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים

עת"מ 14-10-32869

קבוע לדיון ביום 16.12.14 בשעה 11:00

בפני כב' הש' א. דראל

בעניין שבין:

1. חמאדה ת.ז.
2. חמאדה דרכון ירדני
3. המוקד להגנת הפרט מיסודה של לוטה זלצברגר

ע"י ב"כ עו"ד בנימין אסתררחיבה

מררוב אבו עוביידה 4 ירושלים 97200

טל': 02-6283555 פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

רשות האוכלוסין ההגירה ומעברי הגבול

באמצעות ב"כ מפרקליטות מחוז י-ם (אזרחי)
רח' מח"ל 7, מעלות דפנה, ת.ד. 49333 ירושלים 91493
טל. 02-5419555, פקס. 02-5419581

המשיבים

כתב תשובה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 22.10.14 מתכבד המשיב להגיש כתב תשובה מטעמו. כפי שיפורט להלן, עמדת המשיב היא כי דין העתירה להידחות על הסף ולגופה, תוך חיוב העותרים בהוצאות משפט כדין.

1. עניינה של עתירה זו בהחלטת המשיב לדחות את הבקשות לאיחוד משפחות מהטעם של אי הוכחת מרכז חיים וצירוף מסמכים כוזבים.
2. בין גרסאות העותרים, כפי שבאו לידי ביטוי בשימועים שנערכו להם ובחקירות שנערכו על ידי המשיב, עלו סתירות מהותיות. נוכח סתירות אלה, העותרים לא הוכיחו כי בשנתיים האחרונות, קודם להגשת הבקשה, מרכז חייהם היה בישראל.
3. אשר על כן, החלטות המשיב מיום 15.2.09 אודות דחיית הבקשה, והחלטת וועדת ההשגה מיום 9.9.14 הן החלטות חוקיות, ראויות וסבירות, ודין העתירה להידחות.

א. העובדות הצריכות לעניין:

העובדות הצריכות לעניין:

1. העותר, יליד שנת 1970, תושב קבע בישראל, נישא ביום 4.2.94, לעותרת אזרחית ירדנית, ילידת שנת 1974, ולהם 5 ילדים: - יליד 26.6.95, - יליד 28.11.96, - יליד 6.1.99, - ילידת 13.11.02 ו - יליד 9.10.11, כולם רשומים במרשם האוכלוסין כתושבי קבע בישראל. הילדים נרשמו בסמוך ללידתם: ביום 17.9.98, ביום 12.12.96, - ביום 25.1.99, ביום 14.12.020 ו ביום 14.2.12.
  2. כפי שיפורט להלן, הילדים נרשמו במעמד קבע על סמך מצג כוזב למגורים בבית הורי העותר בצור באהר, רק מאוחר יותר הוברר כי העותרים מתגוררים בפועל בוואדי חומוס שבאזור.
  3. ביום 30.8.94 הגיש העותר לראשונה בקשה לאיחוד משפחות עבור העותרת, בקשה מספר 2510/94.
  4. ביום 4.8.98 נשלח לעותרים מכתב תשובה כי הבקשה לאחמייש אושרה, וניתן לשדרג את מעמדה של העותרת למעמד של תושבת ארעית בישראל. אישור הבקשה נעשה על סמך טענותיהם (שהתבררו מאוחר יותר ככוזבות) כי הם מתגוררים בבית הורי העותר בצור באהר. ביום 17.9.98 קיבלה העותרת רישיון ישיבה ארעי מסוג א/5.
  5. ביום 10.1.00 התקבלו תמציות חקירות המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") שהסתיימו ביום 21.8.95 וביום 12.5.96 לפיהן העותר גר בנכס פרטי בוואדי חומוס שמתוחך לתחום.
- העתק ממצאי חקירת המל"ל מצ"ב ומסומן כנספח א**
6. ביום 18.6.01 נערך לעותרים ראיון בו טענו כי הם מתגוררים בנכס אבי העותר בצור באהר, וכי עזבו את הנכס בוואדי חומוס בשנת 1994.
  - ביום 21.6.01 התקבלה תמצית חקירת מל"ל שהסתיימה ביום 21.2.01 לפיה העותר ממשיך להתגורר בנכסו הפרטי בוואדי חומוס שבאזור. בעקבות זאת סורבה ביום 21.6.01 בקשת העותרים לאחמייש מאחר והעותרים מתגוררים בוואדי חומוס שבאזור.
  7. העתק המכתב נמסר לעותרים ביום 16.2.05.
- העתק מהחלטת המשיג מצ"ב ומסומן כנספח ב**
8. ביום 7.8.06 הגיש העותר בקשת אחמייש שניה עבור העותרת, בקשה מספר 1411/06.
  9. ביום 29.11.06 התקבל מכתב מבי"כ העותרים בו ביקשה לטפל בבקשת העותרים באופן דחוף, לאור פסק הדין שניתן בבית הדין לעבודה לפיו הוחלט להכיר בשכונת ואדי חומוס כשכונת בשטחה המוניציפלי של ירושלים.
- העתק ממכתבה של ב"כ העותרים מצ"ב ומסומן כנספח ג'.**

העתק ממכתב החלטת המשיב מצ"ב ומסומן כנספח ז

8. ביום 13.12.07 התקבל ערר מטעם העותרים בו נטען כי אזור וואדי חומוס הינו חלק מהשכונה הירושלמית צור באהר, ותושביו הינם תושבי ישראל.
9. ביום 1.1.08 נדחה הערר.
10. ביום 17.7.08 עתרו העותרים לכית המשפט המחוזי בירושלים נגד החלטת המשיב, עתירה מנהלית 8568/08.
11. ביום 26.1.09 ניתן פסק דין לפיו העתירה התקבלה.

העתק מפסק הדין מצ"ב ומסומן כנספח ה

12. המשיב ערער על פסק הדין של בית המשפט המחוזי לכית המשפט העליון, עע"מ (מספר 1895/09
13. במסגרת הערעור לבית המשפט העליון, הודיעו העותרים כי עזבו את ביתם בוואדי חומוס ועברו להתגורר בבית אביו של העותר בצור באהר שבתחום.
14. ביום 17.12.09 הגישו העותרים בקשת אחמיי"ש חדשה שמספרה 743/09. לבקשה צורף מכתב לווה מיום 15.12.09 בו נטען כי העותרים עברו ביום 1.7.09 לבית הוריו של העותר בצור באהר, וכן תצהירים מיום 10.12.09.

העתק מטופס הבקשה ותצהירי העותרים מצ"ב ומסומן כנספח ו

15. במועד הגשת הבקשה התבקשו העותרים להמציא את נתוני צריכת החשמל והמים בנכס העותר בוואדי חומוס.
16. ביום 11.4.10 הודיעה המדינה לבית המשפט העליון כי משעברו העותרים להתגורר בשכונת צור באהר בתוך תחומה המוניציפאלי של ירושלים, יוכלו העותרים להגיש בקשה חדשה ועד להכרעה בבקשה תקבל העותרת רישיונות ביקור מסוג ב/2. כמו כן התבקש בית המשפט העליון להורות על ביטולו של פסק הדין שניתן בבית המשפט המחוזי בעת"מ 8568/08.
17. ביום 4.5.10 נמסר לעותרים כי באפשרות העותרת לפנות למשיב לקבלת רישיון ביקור בישראל מסוג ב/2. בין לבין, הוארכו רישיונות הביקור של העותרת מסוג ב/2 עד 21.2.11.
18. ביום 8.8.10 נדרשו העותרים בשנית להמציא את נתוני צריכת החשמל והמים לביתם בוואדי חומוס.
19. ביום 15.8.10 ניתן פסק דין בעע"מ 1895/09 אשר נותן תוקף להסכמות הצדדים וביטל את פסק הדין של בית המשפט המחוזי.

העתק מפסק הדין של בית המשפט העליון מצ"ב ומסומן כנספח ז

20. ביום 13.9.10 התקבל מכתב מיום 5.9.10 בו נטען כי העותרים מתגוררים בבית אב העותר בצור באהר וכן כי שעון החשמל בבית העותר בוואדי חומוס רשום ע"ש אחיו. למכתב צורפו תצהירים מיום 30.8.10 ונתוני צריכת החשמל בוואדי חומוס ע"ש אחיו של העותר לפיו מאז חודש יולי 2009 נתוני צריכת החשמל בנכס בוואדי חומוס עלו.

העתק ממכתב ב"כ העותרים ומתצהירי העותרים מצ"ב ומסומן כנספח ח

21. ביום 3.10.10 זומנו העותרים לראיון ליום 7.10.10. למועד הריאיון התבקש העותר להמציא אישור מחברת החשמל כי לא מותקן על שמו שעון חשמל בנכס בוואדי חומוס. ביום 7.10.10 נערך לעותרים ראיון בו מסרו כי בשל העתירה לפני כשנה יצאו מביתם בוואדי חומוס לבית הורי העותר בצור באחר.
- לחלן חלקים מן הריאיון אשר נערך לעותרת:
- ש: עד מתי גדתם שם? (הכוונה לבית בוואדי חומוס)
- ת: עד לפני שנה וקצת.
- ש: בגלל המשפט יצאתם מהבית?
- ת: כן.
- ש: מי גר בבית הזה היום?
- ת: אף אחד. הבית ריק.
- ....
- ש: העברתם משהו מוואדי חומוס לצור באחר?
- ת: כן. העברנו הכל.
- ש: מה אתם מתכוונים לעשות עם הבית בוואדי חומוס?
- ת: כלום שישאר כך.
- ...
- ש: צריכת החשמל בוואדי חומוס מיום שעזבתם נשארה בסך אותו הדבר בוואדי חומוס?
- ת: לא. בחודש שעבר הגיעה להם צריכת של 29 נה.
- ש: מ- 7/09 הצריכה בבית היא כמעט זהה ואין שינוי מאז שעזבתם, אפילו צריכת חשמל יותר גבוהה.
- ת: לא יודעת. זה צריכת חשמל. פעם הבא ככה ופעם ככה.
- בריאיון אשר נערך לעותר השיב העותר:
- ש: מי גר עכשיו בבית בוואדי חומוס?
- ת: אף אחד.
- ש: כל החפצים אשר היו בוואדי חומוס חיבן הם?
- ת: חלק בוואדי חומוס חלק הבאנו לבית משפחתי.
- ש: מה נשאר שם?
- ת: סלון, מטבח, מיטות
- ש: מה תעשה עם הבית בוואדי חומוס?
- ת: אשאיר אותו סגור. מה אני יכול לעשות.
- העתק מפרוטוקול הריאיון שנערך לעותרים מצ"ב ומסומן כנספח ט'.
22. ביום 11.1.11 הועבר אישור מחברת החשמל מיום 9.1.11 כי אין שעון חשמל הרשום ע"ש העותר לכתובת בוואדי חומוס.
- העתק ממכתבו של ב"כ העותרים מצ"ב ומסומן כנספח י

23. ביום 20.2.11 נמסר כי הוחלט לאשר את בקשת העותרים לאחמ"ש, והעותרים זומנו ליום 23.2.11.

העתק ממכתב החלטת המשיב מצ"ב ומסומן כנספח יא

24. בהתאם, ביום 23.2.11 קיבלה העותרת רישיון שהייה מסוג ב/1 לשנה, עד ליום 23.2.12.
 25. ביום 24.4.12 הגישו העותרים בקשה להארכה. לבקשה צורפו בין היתר מכתב מיום 9.2.12, וכן תצהיר מיום 9.2.12 מאת העותר. ביום 22.4.12 נמסר כי הבקשה להארכה אושרה, וביום 24.4.12 הווארך רישיונה של העותרת מסוג ב/1 בשנה עד ליום 24.4.13.
 26. ביום 7.4.13 הגישו העותרים בקשה להארכה. לבקשה צורפו בין היתר, מכתב מאת המוקד ללא תאריך ותצהיר חתום ע"י העותר מיום 3.4.13.
 27. ביום 18.4.13 נערכו בירורים טלפוניים למספרי הטלפון שמסרו העותרים, העותרים לא אותרו בבית בצור באהר.

28. ביום 7.5.13 נערך בירור טלפוני נוסף למספר הקווי שמסרו העותרים, לשיחה ענתה גברת שטענה כי היא העותרת, אולם מהשיחה עמה עלה כי לא העותרת היא הדוברת וכי אותה אישה שענתה לשיחה איננה יודעת דבר על פרטיה האישיים של העותרת.

העתק מתרשומת השיחה שנערכה מצ"ב ומסומן כנספח יב

29. ביום 20.5.13 התקבל מכתב מאת ב"כ העותרים מיום 7.5.13 ובו בקשה לשדרוג מעמד העותרת למעמד של תושבת ארעית מסוג א/5.

העתק ממכתב ב"כ העותרים מצ"ב ומסומן כנספח יג

30. ביום 30.5.13 ערכו נציגי המשיב ביקור בבית העותרים בוואדי חומוס. מחסיוור עלה כי הנכס בוואדי חומוס בן 2 קומות. בקומה העליונה מתגורר אחיו של העותר ואשתו ובקומה הראשונה מתגוררים העותרים. גיסתו של העותר – מסרה גרסאות סותרות לגבי הדירה התחתונה, תחילה מסרה כי הדירה משמשת כמחסן, אח"כ מסרה כי הדירה משמשת גם את משפחתה, אח"כ מסרה כי הדירה משמשת את אחותה, ואח"כ מסרה כי הדירה מושכרת. לאחר מכן הגיע אחיו של העותר ובן העותרים אשר הציגו את דירת העותרים בקומה התחתונה לנציגי המשיב. הדירה נמצאה מרוהטת ובה סימני חיים כגון מזון, בגדים, ספרי לימוד, תמונות כלי רחצה וכו'. אחיו של העותר מסר כי הדירה משמשת את העותרים בסופי שבוע.

העתק מדו"ח ביקור שנערך ע"י נציגי המשיב מצ"ב ומסומן כנספח יד

31. ביום 24.6.13 נערך לעותרים ריאיון, אולם בריאיון לא עלה בידיהם לסתור את ממצאי הסיוור כי הם מתגוררים בפועל בוואדי חומוס ולא בבית הורי המשיב בצור באהר.
לחלו יובאו קטעים מהריאיון שנערך לעותר:

ש: של מי הדירה בוואדי חומוס!

ת: שלי

ז: מי גר שם היום?

ת: אף אחד

...

ש: למה לא לקחת את הרהיטים?

ת: כי הבית 120 מ"ר עמוס רהיטים והבית בצורך באהר 30 מ"ר

ש: אז אין מקום לרהיטים?

ת: לא. זה קומה של אבא שלי ואין מקום להכניס דברים זה רהיטים שלו

...

ש: אתה מגיע לבית בוואדי חומוס?

ת: כמעט ולא. מגיע לבקר אחים שלי

ש: מי ישן שם בדירה?

ת: אף אחד

ש: מציגה בפניו את התמונות מחסיו. הבית מרוהט באופן מלא. בגדים בארון, מברשות שיניים, מוצרים על הטואלט, מקרר מלא אוכל, בננות על תשולחן. הבית עמוס מכל טוב ונקי?

ת: יש ילד שיש לו בגרות. יש לו מבחנים. הולך כמה שעות וחוזר כל יום לתורים שלי. זאת הסיבה היחידה. זה ב-3 שבועות האחרונים עד עכשיו.

ש: אין זה שיש ספרים ומחברות?

ת: ספרים שלו שהוא לומד

ש: זה לא ישנים. זה מהשנה הזאת? וקראת בעצמך זה של עודיי וקוסיי?

ת: מה אני אגיד לך

ש: תסביר לי. אני רוצה להבין?

ת: יכול להיות ישנים

...

ש: מי מנקה את הבית?

ת: הבנות של אחי למעמים יורדות לשם מנקות את הבית

....

ש: קוסיי תבן שלך אמר שהספרים והמחברות שייכים לו ולאחיו וגם הבגדים שבארון?

ת: בסדר. זה בגדים שלהם. לא של השכנים. זה ברור

ש: איך זה שיש כל כך הרבה אוכל במקרר?

ת: אמרתי לך הוא עושה בגרויות ועושה סנדוויצ'ים. מה הרבה אוכל. אסור שיהיה אוכל בבית?

ש: אחיך אמר לנו שאתה ישן שם בסופי שבוע?

ת: יגיד מה שהוא רוצה אני לא ישן שם בכלל. חוץ מהביקורים של למשפחה אני לא...

ש: שאלתי אותו אם בן אדם לא גור בבית למה שהמקרר יהיה מלא באוכל ואז הוא אמר לי שאתה פשוט נמצא שם בסוף שבוע?

ת: אני אומר לך לא נמצא חוץ מהילד אף אחד לא הולך.

ש: איך זה שתמברשות שיניים רטובות?

ת: אולי באו מים עליהם. השתמש עשה מקלחת

ש: נורא מוזר שאחיד אומר שלא הבנות שלו מנקות את הבית!
ת: רק הבנות שלו יורדות שם לנקות את הבית

להו יובאו סטעים מהריאיון אשר נערך עם העותרת:

מתי יצאת מוואדי חומוס?

ת: 2008

ש: ומאז 2008 איפח גרים?

ת: בצור באחר

...

ש: מי גר בוואדי חומוס?

ת: אף אחד

ש: מושכר?

ת: לא

ש: אתם גרים שם לסעמים?

ת: לא. אין אף אחד

ש: יש מישהו שישן שם?

ת: לא

ש: יש מישהו שמשתמש בדירה?

ת: לא

...

ש: את אמרת שאין מקום בצור באחר ובגלל זה לא העברתם את הריחוט ומצד שני אמרת שקניתם מיטה זוגית ומיטות לילדים. מדוע לא העברתם את הריחוט מוואדי חומוס לצור באחר?

ת: קנינו ככה

ש: מדוע אם כן מברשות השיניים היו רטובות?

ת: לא

ש: אני ראיתי שהמברשות רטובות?

ת: לא יודעת

ש: יש לי ילד שלומד לבגרויות שעתיים שלוש וחלוך בגלל שיש שם שקט

ש: ובגלל זה המברשות רטובות?

ת: אולי השתמש בהן

...

ש: ובקשר לספרים ולמחברות של הילדים?

ת: אמרתי לך של הילד שלומד לבגרויות

ש: מת שמו?

ת: עודיי

ש: יש סה מחברת של קוסיי?

ת: היה לפעמים הולך איתו ללמוד והולכים לילדים של דודם. הם הולכים ללמוד וחוזרים ...
 ש: מי מנקה את הבית?
 ת: אף אחד. הילדים שהולכים מסדרים
 ש: הבית נקי מאבק?
 ת: אני אומרת לך שהם הולכים מנקים

העתק מפרוטוקול הריאיון שנערך לעותרים מצ"ב ומסומן כנספח טו

32. ביום 28.7.13 נשלח לעותרים מכתב מפורט ומנומק כי הוחלט לסרב את בקשתם לאחמ"ש.

העתק ממכתב החלטת המשיב מצ"ב ומסומן כנספח טז

33. ביום 15.8.13 נשלח לכ"כ העותרים העתק תרשומות הביקור שנערך בבית משפחת העותרים בוואדי חומס ביום 30.5.13.

34. ביום 7.10.13 התקבל מכתב ערר מיום 8.9.13.

העתק ממכתב הערר של העותרים מצ"ב ומסומן כנספח יז

35. ביום 14.10.13 נדחה הערר.

העתק ממכתב החלטת המשיב מצ"ב ומסומן כנספח יח

36. ביום 19.11.13 הוגשה ההשגה.

37. ביום 9.9.14 ניתנה החלטת יו"ר ועדת ההשגה הדוחה את ההשגה, מכאן העתירה.

ב. חמסגרת הנורמטיבית

29. סעיף 1(ב) לחוק חכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן: "חוק חכניסה לישראל") קובע, כי מי שאינו אזרח ישראלי או בעל אשרת עולה או תעודת עולה אינו בעל זכות קנויה לשבת בישראל, וכי ישיבתו בישראל מותנית ברישיון ישיבה שינתן לו לפי חוק זה. הסמכות למתן רישיונות ישיבה ושיקול הדעת להפעלתה, על פי חוק חכניסה לישראל, מסורים לשר הפנים, או למי שהוסמך על ידו.

30. בהתאם לסעיף 6 לחוק חכניסה לישראל, בסמכות שר הפנים להורות על הנפקת אשרות ורישיונות ישיבה על סוגיהם, לקבוע תנאים להנפקתם ולתוקפם. בהתאם לסעיף 14 רישא לחוק חכניסה לישראל, מוסמך שר הפנים להתקין תקנות ליישום החוק. מכוח סעיף זה הותקנו תקנות חכניסה לישראל, תשל"ד-1974 (להלן: "תקנות חכניסה לישראל").

31. הלכה היא כי לשר הפנים נתון שיקול דעת רחב בהפעלת סמכויותיו על פי חוק חכניסה לישראל, בכלל זה לגבי השאלת האם להעניק אשרת כניסה לישראל אם לאו, והאם להעניק מעמד בישראל (רי' בג"ץ 758/88 קנדל נ' שר הפנים, פ"ד מו(4) 505 (1992) (להלן: "פרשת קנדל"); בג"ץ 4156/01 דימיטרוב נ' משרד הפנים, פ"ד נו(6) 289 (2002)). זאת,

בהתאם לעקרון הריבונות מכוחו יש למדינה שיקול דעת רחב להחליט מי ייכנס בשעריה, למנוע מזרים להיכנס לתחומה או להרחיקם כאשר אינם רצויים עוד (בג"ץ 482/71 קלרק נ' שר הפנים, פ"ד כז(1), 113, 117; פרשת קנדל, בעמ' 520; בג"ץ 1031/93 פסרו (גולדשטיין) נ' שר הפנים, פ"ד מט(4), 661, 705; בג"ץ 4370/01 לפקה נ' שר הפנים, פ"ד נו(4), 920, 930).

32. מדיניות משרד הפנים הינה פועל יוצא של ריבונות המדינה וסמכותה הבלעדית להחליט מי יוכל לשהות בשטחה. לצורך כך, נקבעו קריטריונים מחמירים שבבסיסם עומדים שיקולים הומניטאריים כבדי משקל, אשר ככלל, רק מי שעמד בהם נכחנת בקשתו לקבל אשרה או רישיון ישיבה בישראל. ויודגש, מתן מעמד בישראל אינו עניין של מה בכך, בחיותו מעניק זכויות ויוצר סטאטוס, וזאת כמיוחד כאשר מדובר בעניין שמטרתו הסופית מתן רישיון לישיבת קבע בישראל.

ג. הוכחת מרכז חיים

67. במסגרת הפעלת שיקול הדעת בבחינת בקשה לאיחוד משפחות נבדקת בין יתר, שאלת מרכז חיייו של מגיש הבקשה תנאי זה הוא תנאי בסיסי לאישור הבקשה. ויובהר, הדרישה היא להוכחת מרכז חיים משך שנתיים עובר לחגשת הבקשה - תקופה המוכיחה את ביסוס החיים בישראל.

68. על פי נהלי המשיב, תנאי לאישור בקשה לחענקת מעמד הוא הוכחת קיום מרכז חיים בישראל במשך שנתיים (לפחות) קודם מועד הגשת הבקשה. דרישה זו מוטמעת בנהלי המשיב בבואו לדון בבקשות מעין אלו, והוכחה בפסיקה כדרישה סבירה וראויה (ראו למשל: עתי"מ (י-ם) 742/06 אבו קוידר נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 15.4.07); עתי"מ (י-ם) 8716/08 רגוב נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 15.11.09)). המדובר בדרישה מהותית ולא בדרישה טכנית.

69. עוד הובחר בפסיקה כי הנטל להוכחת קיום מרכז חיים בישראל מוטל על מגיש הבקשה, קרי על תושב הקבע. הנטל אינו מוטל על המשיב להוכיח כי העותרים אינם מקיימים מרכז חיים בישראל. ואם לא שוכנע המשיב כי העותרים הרימו את הנטל המוטל עליהם להוכיח כי מרכז חיהם בישראל - די בכך כדי לדחות את הבקשה. (עתי"מ (י-ם) 622/07 נסראללה נ' שר הפנים (פורסם בנבו, 11.5.08); עתי"מ (י-ם) 8028/08 גיעפר נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 27.7.08); ועוד), וגם הטלת נטל ההוכחה על מבקש המעמד הוכחה כתנאי סביר (עתי"מ (י-ם) 10549-02-11 שוויקי נ' משרד הפנים (פורסם בנבו, 13.7.11), פסקאות 12 ו-15 לפסק הדין)).

70. כך, למשל, נפסק בעת"מ 157/07 קוואמלה נ' מדינת ישראל – משרד הפנים (פורסם בנבו, 2.3.08):

"נקודת המוצא בענייננו, היא שחובת ההוכחה לקיום מרכז חיים בישראל חלה על העותרים. לשון אחר, לא המשיב הוא זה אשר צריך להוכיח שהעותרים לא התגוררו משך התקופה הרלבנטית בישראל, אלא העותרים הם שצריכים להוכיח קיומו של מרכז חיים בישראל."

71. בדיקת התנאי של מרכז החיים מבוססת על ראיות מנהליות. הראיה המנהלית גמישה יותר מן הראיה השיפוטית, והיא כל ראייה אשר אדם סביר היה רואה אותה כבעלת ערך הוכחתי והיה סומך עליה (בג"צ 987/94 יורונט קווי זהב נ' שרת התקשורת, פד"י מח(4) 412, 424-425. בג"צ 1712/00 יורי אורבנביץ' נ' משרד הפנים, מנהל אוכלוסין. פ"ד נח(2), 951, עמ' 957-958, בג"צ 2394/95 מוצ'ניק נ' משרד הפנים, פ"ד מט(3) 274. בג"צ 442/71 לנסקי נ' שר הפנים, פ"ד כו(2) 337, 357; בג"צ 6163/92 אייזנברג נ' שר חבנוי והשיכון, פ"ד מז(2) 229, 268). הרשות רשאית להסתמך גם על ראיות מנהליות שנאספו על ידי גופים אחרים ובכלל זאת על ידי המל"ל, ככל שהראיות עומדות במבחן הסבירות של הראיה המנהלית. (עע"מ 9018/04 מונא נ' משרד הפנים). (הדגשות שלי ג.א.)

72. על המשיב להפעיל את שיקול דעתו ולהשתית את החלטתו "על תשתית עובדתית ראויה ובדוקה, שנתקבלה לאחר איסוף נתונים ותוך הבאה בחשבון של כל העובדות הרלוונטיות לעניין." (בג"צ 3975/95 קניאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נג(5) 459 (1999)). במסגרת זו, לשאלת אמינותו של המבקש ישנה חשיבות רבה, מסירת מידע כוזב או חלקי לרשויות יש בה כדי להשליך על מסקנותיה של הרשות (עתי"מ (י-ס) 12-07-19605 אלמזרעאוי נ' יו"ר ועדת החשגה לזרים (מרחב ידושלים), (פורסם בנבו, 29.10.12)).

73. הדרישה להוכחת מרכז חיים שנתיים קודם הגשת הבקשה הוכרה על ידי בית משפט נכבד זה בעת"מ 14295-11-11 למא אבו-ג'ית (פסקאות 9-12 לפסה"ד מיום 13.2.12), מפי כב' השי ד"ר מרזל: "9. (...) מסקנתי היא כי דין העתירה להידחות. אין מחלוקת לפניי, והעותרים גם אינם משיגים על כך, שהדרישה לקיומו של מרכז חיים בישראל במשך שנתיים כתנאי לאישור הבקשה לרישום, היא זרישה סבירה וכדין. (...) במחלוקת זו מקובלת עלי עמדת ועדת החשגה לזרים, לפיה הדרישה להוכחת שנתיים של מרכז חיים-מהווה תנאי מהותי וקונסטטיטויבי לקיום הזכאות לרישום. (...) 10. העותרים אכן תקפו את החלטת המשיב לדחות את הבקשה (...). בקשה שנדחתה בהיעדר מרכז חיים במשך שנתיים בישראל באותה העת. תקיפה זו, במסגרת העתירה המנהלית שהוגשה (...) לא צלחה במובן זה, שטענת העותרים בנדון- נדחתה. המשמעות היא, שבית-משפט זה קבע בפסק הדין שבקשת העותרים סורבה כדין בהיעדר מרכז חיים במשך שנתיים עובר להגשת הבקשה. סרוב זה שהיה כדין, משמיע גם כי לא היה מקום לאשר את הבקשה עת הוגשה וכי העותרים לא עמדו בתנאים הנדרשים לשם אישורה בעת שהגישו אותה. לא

היה גם מקום לאשר אותה לפיכך, עד לחשלמת השנתיים. (...) אשר על כן, לא ניתן לקבל את הטענה לפיה יש לראות את מועד הגשת הבקשה כמועד הרלבנטי- הגם שלא התקיים במועד זה מרכז חיים של שנתיים. (...) 11. יודגש, כי איו המדובר בעניין טכני. הדרישה להוכחת שנתיים של מרכז חיים היא דרישה מחותית שהזכרה בפסיקה כדרישה טבירה.

74. יצוין, כי מדינת ישראל נאלצת להתמודד, בין היתר, עם התופעה של תושבים זרים המבקשים לנצל לרעה את ההליכים השונים המאפשרים קבלת מעמד בישראל, כדי לקבל שלא כדין מעמד בישראל, ועל ידי כך לזכות בהטבות סוציאליות שונות ששוויון הכספי יכול להגיע כדי עשרות אלפי שקלים בשנה. כל זאת, בנוסף לאפשרות לעבוד ולהתפרנס בישראל.

ד. מסירת פרטים כוזבים

75. על פי החלכה הפסוקה, כאשר מתברר כי בקשה לרישיון לישיבה בישראל מתבססת על נתונים כוזבים, די בטעם זה בלבד כדי לדחותה, ואם כבר ניתן רישיון – די בעובדה שהבקשה התבססה על פרטים כוזבים כדי לבטלו. בג"ץ 9047/00 יגמור נ' שר הפנים, תקדין-עליון 2003 (1) 358, קבע כבוד השופט מצא, כי "רישיון המושג באמצעי מרמה איננו יכול לתקנות למחזיק בו כל זכות ממשית".

76. כך, בעת"מ 586/04 אבו חליפא יוסרא נ' משרד הפנים דן בית המשפט הנכבד (כב' השופטת ארד- כתוארה אז) במקרה אשר בו מסרה העותרת לחוקר המל"ל פרטים באשר למקום מגוריה, הסותרים את הפרטים אותם מסרה בתצהירה במסגרת בקשת איחוד המשפחות, דחה ביהמ"ש הנכבד את העתירה תוך שקבע כי:

"בנסיבות אלה, משיבסו העותרים את בקשתם על מידע כוזב, אין עילה להתערב בהחלטות המשיב לדחות את בקשתם".

77. וכך גם בפס"ד נוסף בעניין (כבוד השופטת ארד) חזר בית המשפט על החלכה בקובעו כי (עת"מ (י-ם) 742/06 אבו קווידר נ' שר הפנים):

חלכה היא, כי כאשר מבוססת בקשה לרישיון לישיבה בישראל על נתונים כוזבים, די בטעם זה כדי להביא לדחיית הבקשה, וכי אם ניתן רישיון – די בעובדה שתבקשה התבססה על נתונים כוזבים כדי לבטלו (בג"ץ 9047/00 יגמור נ' שר הפנים, תק-על 2003 (1) 358 (2003); עת"מ (י-ם) 981/03 סמארה נ' משרד הפנים, לא פורסם (2004))

78. ובעת"מ (י-ם) 981/03 סמארה נ' משרד הפנים (לא פורסם) פסק כבוד השופט עדיאל כדלקמן:

"משהוכח שפניית העותר למשיב בוססה על תצהירים ומסמכים כוזבים, כאשר גם ב"כ העותר

לא ידע להסביר מדוע נזקק העותר לכזבים אלה, אם הוא אכן התגורר בישראל, המשיב היה רשאי לחלויט כפי שהחליט. בנסיבות אלה החלטת המשיב נוסלת במתחם הסבירות ואין עילה שבינו המשפט יתערב בשיקול דעתו".

79. עמדתו העקרונית והראויה של המשיב היא כי לא תידון כלל בקשה שהתברר כי התבססה על פרטים כוזבים, וזאת גם ללא קשר לפן המחותי ולשאלה האם היה המבקש זכאי להגיש את בקשתו גם בהסתמך על העובדות האמיתיות.

80. העותרים, לא הרימו את נטל ההוכחה הכבד הרובץ לפתחם, העותרים לא עמדו בהסכמה אליה הגיעו הצדדים במסגרת הדיון בע"מ 1895/09, בו הונחייבו העותרים כי יעברו לגור בצור באחר. בהתאם להתחייבות זו, אושרה בקשתם.

81. העותרים טוענים כי על מנת לשלול רישיון קיים אין צורך לבחון און מקום לינת העותרים ומרכז חייהם בפועל וניתן לחסתמק בבחינה חלקית של הנכס שנמצא בבעלותם אך נמצא נעול.

82. כן טוענים העותרים לפרשנות מרחיבה של המונח "מרכז חיים", כך לפרשנות על פי עקודת מס הכנסה, חוק יישום תכנית ההתנתקות, חוק שיסוט בתי דין רבניים ישראל.

83. כן טוענים העותרים להסתמכות על פסיקת בית המשפט העליון בע"מ 1966/09 עטון נגד משרד הפנים. (להלן: עניין עטון).

84. לטענות אלו ישיבו המשיבים כך: כאמור לעיל, התנאי לקיומו של מרכז חיים בישראל הוא זנאי מחותי, אשר הוכר בפסיקה ופרשנותו היא בהתאם לחלכות שיצאו מבתי המשפט המנהליים. הוכחת מרכז חיים בישראל עומדת בבסיס ההליך המדורג. כידוע רשיון הקבע נותן תוקף חוקי למציאות קיימת. כאשר לא הוכח שמרכז חיי בני הזוג הוא בישראל, ממילא אין לרישיון במה להיאחז וחבסיס ההומניטרי לאישור הבקשה אינו מותקיים (השווה ע"מ 9018/04). המשיב מסתמך על ראיות מנהליות לקיום מרכז חיים בינוחם החלטות המל"ל וממצאי ביקורים הנערכים בנכסים הרשומים על שמם של העותרים. הטענה כי אין לבחון את מרכז חייהם של העותרים בפועל וניתן להסתפק בבדיקת ביתם כשהוא נעול, דינה להידחות מכל וכל. לא כל שכן כאשר תדבר אינו עולה בקנה אחד עם הממצאים בביתם של העותרים ואדי חומוס שנמצא כבית עומד ומתפקד לכל זיבר ועניין, בו נמצאו מוצרי מזון, הבית היה נקי, סטרי הלימוד של הילדים היו בבית. כאמור לעיל, ממצאי הביקור העלו כי העותרים מתגוררים בביתם בואדי חומוס.

85. לעניין עטון ייטענו משיבים כי דעת הרוב בעניין זה קבעה כי לא ניתן לקבוע כי העותרים קיימו את מרכז חייהם בישראל, כאשר התגוררו בואדי חומוס ולא בצור באהר, אלא מחוץ לתחום, ולפיכך, הערעור נדחה. זאת בניגוד לדעתה החלקת של כבוד הנשיאה, כתוארה אז, בייניש.

86. כך בדברי כבוד השופט לוי:

"כפי שחברתי מציעה לקבוע (מסקה 21 לפסק דינה) – חוששני כי לקבלת הערעור עשויות להיות השלכות מרחיקות לכת. כוונתי לכך שיתכנו מצבים רבים נוספים בהם אדם ינהל את מרכז חייו בישראל, ויקבע את מקום מגוריו מחוץ לתחומה. הדברים אמורים בייחוד בעידן שבו אמצעי התחבורה הם כאלה המקלים את המעבר בין ישובים (האם לא ניתן להעלות על הדעת מקרים נוספים של כאלה המתגוררים בסאתי ירושלים, אך עובדים מידי יום בתוכה ונעזרים בשירותים שונים שתעיר מציעה?).

ובדברי השופט כתוארו אז, גרוניס:

" דא עקא, לא ניתן להתעלם מן ההיבט העקרוני של העניין ומהשלכות הרוחב של פסיקה המקבלת את טענותיהם. זאת במיוחד, כאשר החוק הרלוונטי, חוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952 (להלן – החוק) והתקנות שעל פיו, באים להסדיר מעמדו של אדם בישראל ולא מחוצה לה. וכידוע, המערערים - 3 מתגוררים עם בני משפחתם מחוץ לתחומה של המדינה. הכרעה לזכות המערערים, המתקבלת על ידי בית המשפט העליון על רקע הוראות החוק והתקנות, אינה יכולה להיות מצומצמת לעניינם של המערערים 2-3 בלבד. ברור, כי בשכונת ואדי חומוס, מקום מגוריהם של המערערים 1-3, חיים אחרים שמצבם דומה. גם אם טרם התנהלו הליכים משפטיים מטעמם של אותם אחרים, הרי חובה עלינו לצפות אפשרות שהסוגיה תחזור ותעלה. בנסיבות אלה מצרף אני את דעתי לדעתו של חברי, השופט (בדימוס) א' א' לוי."

87. אף בדברי השופטת בייניש, ישנה התייחסות ספציפית לנסיבות העותרים בלבד, ואין קביעה גורפת כי ואדי חומוס היא בתחום ישראל. כאמור, מדובר בדעת מיעוט שלא התקבלה.

88. נוכח כל האמור לעיל – דין העתירה להידחות מאחר והעותרים אינם מקיימים את מרכז חייהם בישראל, אלא מחוץ לתחום, והעותרים הציגו מצגים כוזבים – ביחס למקום מגוריהם שנמצא מחוץ לתחום.

ז. ועדת ההשגה לזרים

89. ביום 25.11.08 פורסמה בילקוט הפרסומים ברשומות (י"פ 5870, עמ' 439) הודעת שר הפנים מיום 13.11.08, כי מתוקף סמכותו לפי סעיף 16(א) לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952, מעביר שר הפנים ליושב ראש ועדת ההשגה לזרים במשרד הפנים את סמכויותיו לפי סעיפים 2 (א) ו-ב, 3, 3א(א), (ב) ו-ג, 4, 5, 6 לעניין מקרים פרטיים, ו-11 לחוק.

90. ביום 11.12.08 פורסם נוהל ועדת ההשגה לזרים (נוהל מסי' 1.5.0001), על פיו הוקמה ופועלת הועדה, והוא מפורסם באתר האינטרנט של משרד הפנים. נוהל זה עוזרן מעת לעת וביום 14.3.2011 פורסם "נוהל ועדת ההשגה לזרים במשרד הפנים – מרחבי ירושלים ותל אביב".

91. ועדת ההשגה לזרים משמשת כערכאת השגה מנהלית על החלטות מינהל האוכלוסין בנושאים אשר פורטו בנוהל האמור ובנושאים אשר התווספו לו עם הזמן, בהתאם לאמור בילקוט הפרסומים לעיל, וזאת עד לכינונו בתקיקה של בית דין לזרים.

92. בהתאם לסעיף 3.2 לנוהל האמור רשאי נציב חשגות לזרים (יו"ר ועדת ההשגה) לאשר את ההחלטה עליה משיגים, לשנותה, לכטלה ולקבל החלטה אחרת במקומה (במסגרת הסמכויות הנתונות לרשות המחליטה), או להחזיר את העניין עם הוראות לרשות המחליטה. למעשה, הליך ההשגה נערך בדרך כלל כזיון מחדש ומאפשר מתן החלטה אחרת במקום זו שניתנה על ידי הרשות. היקף שיקול זעתה של ועדת ההשגה רחב ממתחם הביקורת השיפוטית. בעוד שהביקורת השיפוטית אמורה לבדוק אם לא נפלה טעות בהחלטה המנהלית, הרי שמידת ההתערבות של ועדת ההשגה רחבה יותר (השוו: רע"א 2425/99 עיריית רעננה נ' י.ח. יזום והשקעות בע"מ, פ"ד נד(4) 481, 495 (2000)).

93. על רקע המצב המשפטי שנסקר לעיל, נפנה אפוא את מכתנו לבחינת שיקול חזעת של הגורם המנהלי בנידון דנא, ונבחן אם עומד במבחן הסבירות אם לאו. המשיב יטען שלפנינו מקרה מוכחק שבו ההחלטה המנהלית נטועה עמוק בתוך מתחם הסבירות, כפי שיובהר.

ח. עמדת המשיב

94. גרסת העותרים נמצאה לא נכונה, העותרים הציגו מצג כוזב ביחס למקום מגוריהם.

95. המשיב יטען כי מביקור שערכו נציגי המשיב בדירת העותרים בוואדי חומס עולה כי חזירה מרוחטת, מאובזרת, וניכר כי העותרים חיים בדירה זו. לעותרים נערך ריאיון

מקיף ובו עומתו העותרים עם ממצאי המשיב. המשיב יטען כי בריאיון עלו סתירות מהותיות בין גרסאותיהם של העותרים עצמם ושל גיסתו של העותר ואחיו אשר נכחו בבית המשיגים במועד הביקור. העותרים לא הצליחו להמציא הסבר המניח את הדעת לכך לעובדה כי בבית נמצאו סימנים מובהקים למגורים בו: כך למשל, מברשות השיניים שחיו בבית היו רטובות ונראה כי נעשה בהם שימוש באותו יום, כמו כן לא ניתן הסבר לאוכל שהיה בבית ולספרי הלימוד העדכניים של ילדי העותרים.

96. אין בידי העותרים הסבר לסתירות שהתעוררו בין גרסאותיהם, למעט, החסבר המשקף את המצב לאשורו על פיו ניסיונותיהם של העותרים להציג את מרכז חייהם בשטח מדינת ישראל בצור באהר כאשר בפועל מרכז חייהם של העותרים מותקיים בוואדי חומוס, מחוץ לישראל.

במה דברים אמורים:

97. המשיב יטען כי דין העתירה להידחות שכן העותרים אינם מתגוררים ומנהלים את מרכז חייהם בישראל.

98. כפי שפורט לעיל, ביום 30.5.13 ערכו נציגי המשיב ביקור בבית העותרים אשר בשכונת וואדי חומוס. ממצאי הביקור הראו באופן חד משמעי כי העותרים מתגוררים בוואדי חומוס ולא בבית אביו של חמשיג בצור באהר. מדוייח הביקור עולה כי הבית מרוהט ומאובזר באופן מלא, במטבח נמצא מזון טרי וכן נמצאו ספרי הלימוד הרלוונטיים לשנת הלימודים הנוכחית של ילדי העותרים.

99. במועד הביקור שוחחו נציגי המשיב עם גיסתו של העותר וזו סיפרה בתחילה כי הקומה הראשונה איננה משמשת למגורים וכי מדובר במחסן. לאחר מכן שינתה את גרסתה וטענה כי חזירה אכן משמשת למגורים וכי לעיתים היא מושכרת. לעומתה טען אחיו של העותר כי העותרים מתגוררים בצור באהר וכי הם מגיעים לבית לבית בוואדי חומוס בסופי שבוע וחופשות. כאשר עומתו העותרים עם ממצאי הביקור שערכו נציגי המשיב, בריאיון אשר נערך לעותרים ביום 24.6.13, הציגו העותרים גרסה שונה, לפיה הבית מרוהט מאוזר וילדיו של העותר מגיעים לבית בוואדי חומוס על מנת ללמוד. מיותר לציין כי גרסה זו איננה תואמת את גרסאותיהם של בני המשפחה וכן איננה תואמת את ממצאי המשיב.

100. בעניין זה יטען המשיב כי מאחר והעותרים אינם יכולים לטעון והם גם לא טוענים, כי הם מתגוררים בשתי הדירות בעת ובעונה אחת, ומאחר וממצאי המשיב מוכיחים כי העותרים מתגוררים בוואדי חומוס, בהכרח אין הם יכולים להתגורר באותה תקופה נטענת גם בצור באהר.

101. מן הריאיון שנערך ביום 7.10.10, עלה כי העותרים מנהלים את חייהם בבית בוואדי חומוס, והבית אינו נעול כטענתם, כך, כאשר נשאלה העותרת האם העותרים העבירו את הריהוט מביתם שבואדי חומוס לצור באהר, טענה העותרת "כן, העברנו הכל". וכאשר נשאלה מה הם מתכוונים לעשות עם הבית בוואדי חומוס ענתה "כלום, שישאר כך".

102. המשיב יוסיף ויטען כי גם משיחות טלפון אשר ערך המשיב עולה כי העותרים אינם מתגוררים בבית אביו של העותר בצור באהר, וכן ממצאי חשבונות החשמל אשר מוכיחים כי צריכת החשמל בבית הוואדי חומס לא רס שלא ירדה אלא עלתה. העותרים לא המציאו מסמכים להוכחת טענתם כי אכן התגוררו בתקופה הרלוונטית בתחום ישראל.

103. נוכח כל האמור לעיל, דין העתירה להידחות מאחר ולא תיתכן מחלוקת שהבקשה התבססה על מסירת פרטים כוזבים – כאשר העותרים מוסרים גרסאות הסותרות זו את זו, וכן מאחר והעותרים לא הוכיחו מרכז חיים בישראל בשנתיים שקודם הגשת הבקשה.

1. החלטת המשיב סבירה ומידתית:

104. המשיב יטען כי דין העתירה להידחות מכיוון שהעותרים לא הצליחו להוכיח כי התגוררו בתחום בשנתיים שקדמו להגשת הבקשות לאיחוד משפחות. חמור מכך, תציגו העותרים במהלך בחינת בקשתם בפני המשיב, פרטים כוזבים וגרסאות סותרות לתמיכה בבקשתם. מטעמים אלו דין העתירה להידחות ויש להשאיר את החלטת ועדת החשגות על כנה.

105. בית המשפט לעניינים מנהליים מעביר תחנת שבט הביקורת השיפוטית את ההחלטת תמנהלית ובוחר את סבירותה, אך אינו מחליף את שיקול דעתו בשיקול דעתה של הרשות המוסמכת. סבירות פעולתה של רשות מנהלית אינה נבחנת על פי השאלה מהי הדרך בה היה נוקט בית המשפט לו היה מחליט במקום הרשות המוסמכת, ורק אם פעולתה של הרשות המנהלית סוטה באופן מהותי וקיצוני ממתחם הסבירות, יתערב בית המשפט בפעולה (ראו למשל: בג"צ 376/81 לוגסי נ' שר התקשורת, פ"ד לו(2) 449 (1981)).

106. נוכח כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש להותיר את החלטת ועדת החשגות על כנה, כך שבקשתם של העותרים תדחה מחמת התיאור העובדתי שהוצג. המשיב הפעיל את סמכותו באופן ראוי וסביר, תוך שקילת מכלול העובדות והנתונים שהוצגו בפניו, והעותרים וודאי לא הצביעו על עילה להתערבות שיפוטית בחלטתו.

107. תצהיר לאימות האמור בכתב התשובה יוגש במועד סמוך למועד הדיון.

נוכח כל האמור לעיל יתבקש בית המשפט הנכבד לדחות את העתירה, על הסף ולגופה, ולחייב את העותרים בהוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד כדין.

גילה אשכנזי עזידי

פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי)

ירושלים, י"ב כסלו, תשע"ה,
4 דצמבר, 2014.